„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 28 (604) Неділя, дня 2. Серпня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

Адреса Редакції й Адміністрації:
p. PRZEMYSL

Всч. о. Прелат А. Зубрицький
Гр.-Кат. Капітула

Передплата вкраю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. ☛ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

Нужда на селі.

Здавалося, що як мине передновок, зачнуться жнива, то устане або бодай змаліє та страшна нужда на селі, що від місяців дається в знаки не лише найбіднішим, а таки цілому загалові сільського населення. Тимчасом нужда не маліє, не уступає, а навпаки зростає. Стихійні нещастя, величезні пожежі, бурі, градобиття, які куртовиною перелітають над нашим селом, змінили людське майно в попіл або в болото. Довга спека позбавила гірські околиці паші, а через те підтяла основу селянського добробуту.

На днях один з найстарших польських письменників і громадських діячів, Олександер Свентоховський змалював цілком вірний образ села у центральній Польщі. Він пише:

Хто хоче бачити нагу, худу нужду, що терпить і попала в розпуку, побачить єї на селі. Тут побачить темні, брудні, смердячі нори, в яких живуть люди разом зі звірятами; тут є лахи на тілах виморених голодом, тут гробова тишина, що єї переривають лише крики проклонів. Від двох літ не чув я співу людей при роботі, який давніше лунав по полях і хатах. Представники часописів моглиби довідатися від зарібників без праці, від старих батьків, що їх діти вигнали на жебри, від вдів, що мають кількоро голодних і голих дітей, від малоземельних з їх яловою, паруморґовою землею, а навіть від многоморґових господарів, яку недолю терплять міліони людей, які мають витворювати добробут народу й силу держави. Ось на що я дивлюся і що чую.

У проміні 10 кільометрів знаної мені околиці нема двацять господарів, які малиби заощаджених 50 зл. Загал це бідаки або довжники високо опроцентованих (3—5% місячно!) позичок або крамничних боргів. Чоловіки ходять на будень у лахах, а в свято вбирають дешеву й нетрівку тандиту. Жінки наслідують без думки міщанки й строяться модно, купують лихі тканини й роблять зі себе посміховище. Більшість населення їсть двічи або й раз на день, головно бульбу. Знаю родини, що від місяців не мають хліба; де його печуть, то майже все з домішкою бульби. По скомасованих селах навіть богатші господарі не мають грошей, щоби перенести старі будинки чи вибудувати нові й сидять по землянках як лиси. Над тою зубожілою масою крутяться як яструби збирачі податку, яких вона ненавидить, а боїться більше смерти, вогню, граду, крадіжи й всіх нещасть. Щоби ці вимоги заспокоїти й оминути екзикуції, продають не лише це, без чого можна обійтися, але й потрібне до життя: коні, корови, кури. Бачив я, як до Модліна гнали на заріз стадо ялівок, між ними гарні штуки голяндської раси. Але не всі позбуваються майна добровільно; більшість піддається примусовій ліцитації, яка веде їх до повної руїни.

Самособою, має село також безробітних, нерахованих, нереєстрованих, а їх богато; це безробіття не має поратунку з державних фондів, тому воно тяжше як міське. Дорогою, при якій мешкаю, відбувається сумний похід бурлак, що шукають праці й жебрають якоїбудь помочі. На жаль, не сила дати поміч усій бідоті.

Такий образ відносин на польськім селі кидає перед очі польський громадянин. А у наших селах може инакше, може ліпше? Навпаки, хиба гірше, бо всеж таки польське село користало з державної помочі при ріжних нагодах, а наше не то, що не мало тої помочі, але ще винесло на своїх плечах тягар і руїну „пацифікації“. Ціла економічна політика уряду йшла та йде по лінії, щоби українське село як найменше зросло в силу. Чи то будуть меліорації, чи будова доріг, чи реґуляція рік, чи виїзд на роботу до Франції чи Німеччини, всюди бачимо иншу мірку приложену до польського а нашого села. Чи польська кооперація чула що про такі шикани та перешкоди, які мусять зносити українська, головно на Волині? Пише Свентоховський про малоземельних, що мають пару морґів ріллі. Таж у нас, між пів або чвертьморґовими „господарями“ такі паруморґові булиби богачами, яким сусіди завидують!

Політичні міркування й висновки Свентоховського підпали конфіскаті. Лишилося хиба те, що мильною є думка, буцімто нуждою на селі повинно журитися само село, бо це його власна справа. Тимчасом це небезпечна недуга цілого народу. Як сотки тисяч не мають зарібку, не мають чим прокормитися, як валиться й завмирає господарське життя, то все це легко може довести до вибуху розпуки. Нема що складати на аґітацію й всюди бачити комуністів, що бунтують спокійний нарід, бо в ситого ніяка аґітація не вмовить, що він голоден. По друге, нужда й голод мають таку силу, що вистарчають самі; їм аґітаторів до помочі не треба.

На чисту воду.

Тому що добр. В. Надстирський невірно представив у своїм дописі (Укр. Голос ч. 23.) відносини у кремянецькій „Просвіті“, подаємо до загального відома правдивий образ відносин. Робимо це головно тому, щоби звернути увагу загалу на нездоровий стан, бо вже крайна пора уздоровити відносини та зрушити кремянецьку „Просвіту“ з мертвої точки.

Всі ми свідомі того величезного значіння, яке в даних умовах має Т-во „Просвіта“. Уряджуючи систематичні відчити для ріжних верстов населення розбуджує воно думку, притягує стало увагу до книжки, до національної культури. Циклі відчитів, або й окремі курси можуть хоча почасти заступити те, що нам повинна була дати школа, колиб вона була в наших руках. Протиалькогольні й кооперативні відчити моглиби пособляти економічному самоукріпленню населення. Тамущий і освічений бібліотекар (як се буває на заході: напр. в Данії навіть сільський бібліотекар мусить мати вищу освіту) може зробити величезну культурну роботу, скеровуючи увагу читача так, щоби кожний читач мав нагоду познайомитися з усією літературою та певним комплексом загального характеру наукових книжок. Для сього, звичайно, треба знати, як читача, так і книжку. Крім того вистави мають приваблювати нових членів та давати матеріяльні засоби.

Се все так малоби й моглоби виглядати і в нас у Кремянці. Але два роки тому певна політична кліка (радикальні верховоди) захопили провід у Т-ві в свої руки й від того часу „пусто всюди й тихо всюди“. Протягом двох років не було вряджено жадного відчиту, жадної дискусії, чи літературної вечірки. Кремянецька „Просвіта“ фактично перетворилася в мертву установу, яка не ширила активно жадної освіти й не вела та не веде жадної чинної освітньої роботи, як у місті так і на селах. Нових читалень заложено дуже мало тай ті заклали місцеві селяни з власної ініціятиви без жадного впливу центра. Взагалі „інструктор“ Просвіти тільки доти їздив (і треба признати, працював) по селах від Просвіти, доки не попав у посли; від тогож часу, себто від більше вже двох років у Просвіті бував дуже рідко, а на села приїздив хиба безпосередньо перед виборами на віче, або взагалі *не від Просвіти*. Вся робота повітового центра є така: кілька обіжників на села протягом року в справі грошей, кілька „пригадок“ у справі членського внеску або справоздання й одні загальні збори. На протязі 1930/31 р. вийшло з Просвіти 133 папірці. На селах читальні намагаються дещо зробити своїми силами, але звичайно то не те, що малоби бути, якби центр виявлював життя.

Якби такий сумний стан був наслідком браку людей, тоді можна булоб ще до певної міри виправдати поступовання тої кліки, яка спинила життя „Просвіти“ в Кремянці, але на жаль, не так стоїть справа. Ся кліка стоїть на тому ґрунті, що бути в Просвіті в ролі чи члена ради, чи секретаря, чи виконуючого обовязки секретаря та бібліотекаря може бути лише радикал, або той, хто є в їх руках іграшкою. Отже тому протягом сих двох років здебільшого „секретарювали“ по черзі п. Т. і п. Г. Коли секретарював п. Т. (який жив за шість кільометрів од міста, де має добру власну господарку), то „Просвіту“ відчиняли часто-густо після 12. год. (коли п. секретар кінчать орати, чи там яку иншу роботу зроблять), а то й не відчиняли цілком. Але для кліки той секретар був добрий, бо в Просвіті вони все одно нічого не робили, а ті речі, які треба було полагодити в секретаріяті радикальної партії, можна було встигнути зробити присвятивши їм два дні на тиждень. Принагідно слід зясувати, що якось так дивно инколи траплялося, що таж особа фактично сиділа й в Просвіті й в секретаріяті радикальної партії, лише у секретаріяті вона грошей не одержувала,*) а за те одержувала в... „Просвіті“! Обидва „секретарі“ мали приблизно семиклясову (народн. школи) освіту, а тому не дивно, що бібліотеку вони вели „зразково“. Особливо відзначався секретар п. Г. (другий бо всеж мав здоровий селянський розум), який використовував свою ролю бібліотека-

*) инколи *офіційно* „секретарем“ у Секретаріяті був хто инший.

ря Просвіти в першу чергу для аґітації проти „Життя й Знання“ та для вихвалювання всього московського. Учні українських шкіл (спеціяльно років по 14) тільки й чують від нього таке: „що там якесь „Життя й Знання“!; там нічого цікавого нема — ви ось знайдіте десь старий російський журнал „Природа і люди“, або „В окруґ свєта“ — там є що почитати!“ Сі молодші учні здебільшого нічого „не застають“ в бібліотеці з европейської літератури, за те охоче їх наділяє п. бібліотекар творами Толстого. На села видаються такі книжки, як „Черіковер — Антісемітізм і паґроми на Украінє“ (антиукраїнська книжка московською мовою), або „Махновскоє двіженіє“ і инш. Коли один із учнів хотів узяти Іліяду Гомера, п. бібліотекар авторітетно пояснив, що то „твір і не цікавий, і маловартісний, вже тоді ліпше прочитати твори Хераскова або Сумарокова“ (московські псевдоклясики). Донцов, на думку сього інтеліґентного просвітянина, є „писака поганенький, от так понавиписував якихсь чужоземних, нікому не потрібних слів без пуття та й тільки“. Книжки, котрі не подобаються бібліотекарові, а вступили до бібліотеки як подарунок, лежать по півтора року не вписані до катальоґа, яким користаються читачі, або лежить без руху, як неоправлені по кілька місяців тоді, як в оправу віддають все нові комплєти Шаповалівської „Нової України“ за 1923 р. Деякі книжки йдуть просто до груби. Членські внески брав п. Г. з одних менші, а з других більші. Урядові години залежні від його волі; коли він уважає, що „мало публіки“ (яка йому подобається), то тоді замикає раніще часу, а буває, що й цілком не відчиняється. Ми навмисне довше спинилися над особою п. Г., який властиво сам по собі є зером, лише тому, що на сю посаду подавало аж шестеро осіб прохання (більша частина з закінченою середньою освітою) і всім було *відмовлено*. Одному з тих, хто зложив прохання (п. Г.), заступник голови сказав просто в очі: „не турбуйтесь — фашиста не приймемо!“ (Докінчення буде).

Що бачив Німець на Радянщині?

Недавно вийшла у Мінхені з накладні Кнор—Гірта книжка німецькою мовою під наг.: Червона Росія, якої автор журналіст Теодор Зайберт проживав у Совітах від 1925. до 1929. р. Зразу помітно ріжницю між писаннями ляїка, що бачив Росію лише з вікон поспішного поїзду, і то в день, але вважає себе за знавця Росії, і фаховим спостерігачем, що довший час мав нагоду приглядатись тамошному життю без нагляду чуйного ока чека. Написана без фантазії, наскрізь реально про всі ділянки життя, за виїмком хиба національного питання, яке або навмисно не описав, або не мав змоги його простудіювати. Лиш час від часу дещо згадується про його. А це для Українців може найважніще. В соціяльному експеріменті большевики все в разі потреби зроблять уступки, як ось недавно Сталін зробив, за те в національному жадних. Започаткована національна політика большевиків розбудила серед народів національні інстинкти й тепер приходиться творцям їх тримати в руках, бо націоналізм ніколи не веде до інтернаціоналізму, як цього собі бажали большевики. Нападаючою стороною тут є все Москва.

Як дивиться автор на національне питання, постараємось тут розглянути. Для нас це питання життя й погляди чужинця цікаві, бо вони характеризують ставлення світа до нашої справи. В круговорот соціяльного експеріменту втягнено український народ насильно, піддано його операції большевицьким спецам. Автор ні трохи не сумнівається, що колиб прийшло до всенародного голосування, то не лиш Україна відлучилабся від Росії, але й инші народи, а це якраз небажане большевикам, бо Україна в першу чергу є для них важна зі стратеґічного боку. Щоб Україну задоволити, будується Дніпрельстан, хоч, як автор каже, до сьогодня не знає ніхто, куди ту енерґію подіти. Зроблено це для того, щоб Україна не почувала себе трактованою по мачошиному в індустріялізаційному та инших плянах. У Совітських Народних Комісаріятах переважає жидівський елемент. Український сепаратизм здушено в 1927. р. насильно. Він одначе підняв був знова голову і його усмирено величезними процесами в останніх роках. Взагалі вся національна політика — це лише одна велика парада для зовнішного світа. Й автокефальну церкву, як осідок сепаратизму змусили, що самозліквідувалася. Як це виглядало на практиці, описує автор. Митрополит Липківський запросив до себе чужинних журналістів на інтервю. Коли вони прийшли, дав їм у руки кусок записаного паперу з вісткою, що синод рішив зліквідувати власну церкву. На всякі инші запити він завзято мовчав і журналісти відійшли з нічим. Видно зразу, що все це штучно підстроїла чека з доручення компартії. Совітська преса про це писала, але цілком инакше. Як виглядає супруже життя, згадує автор також яскравим фактом. Комуніст, який з автором все балакав на ці теми і доказував їх шкідливість, в дорозі до Іркутска признавсь, що він сам одружений і двоє дітей має, ба що більше, свою жінку любить. Партійна дисципліна каже йому говорити инакше, а робити инакше.

Богато говорить автор про господарське життя. Наводити тут факти не місце. Статистика — це є наймодерніща форма брехні, доведена большевиками до певної досконалости й прибрана в наукову форму. Робітництво незадоволене й лише чекає нагоди, щоби піднятись проти режіму, бо замість свободи має модерне невільництво.

Вартоб лише, щоби й українські доморослі комуністи в Галичині прочитали собі цю книжку, а тоді напевно пересталиб видумувати щось ще лівіщого, як каже автор, як сам Ленін і Маркс видумали. *МС.*

При перестуді, катарі, запаленні горла, нервових болях і ломанню в костях треба щодня дбати про правильне випорожнення; в тій цілі ужити пів шклянки природної гіркої води „**Franciszka Józefa**“. — Жадати в аптиках і дроґеріях.

Що чувати в світі?

Після парижської й льондонської конференцій. — Німеччина останніх двох тижнів це наче розтрясене муравлище, по якому політики й господарники бігають наче опарені, часом навіть без пляну, не знаючи звідки зачати працю для віднови збурених підстав господарки. Дуже часто, а часом цілком непотрібно заганяються політики Німеччини поза межі свойого муравлища до Льондону й Парижа просити помочі. А тимчасом і тут і там вони тої помочі не находять. Виїздив начальник німецького державного банку до Льондону, Парижа й Базилеї, виїздив Бріній до Парижа на т. зв. парижську конференцію, а потім до Льондону на конференцію льондонську, але й там ніякої помочі вони не добулися. В Парижі тому, що Франція поставила Німеччині цілий ряд політичних домагань у заміну за грошеву поміч у виді позички. Цих домагань Німеччина не могла приняти. Зрештою Франції цілком не залежить на направі відносин в Німеччині. Навпаки вона хотілаби, щоби Німеччина якнайбільше ослабла внутрішно, бо лише маючи перед собою звязану по руках і ногах Німеччину, Франція зможе й надалі затримати свою провідну ролю в Европі. З такою думкою їхали делеґати Франції на льондонську конференцію, де намагалися недопустити до ухвалення якоїнебудь справжньої більшої грошевої помочі для Німеччини. Таке становище Франції довело до виявлення численних розбіжностей поміж Америкою й Анґлією з одного боку, а Францією з другого, але справа несення помочі Німеччині в наслідок спротивів Франції не рушилася вперід.

В Льондоні порішено лише, що кредит уділений недавно німецькому державному банкові у висоті 100 мілїонів долярів, платних на слідуючий місяць продовжується на три місяці. Нових кредитів Німці не привезли з Льондону. Постановлено далі, що в осені має відбутися друга фінансово-господарська конференція для розважання справи допомоги Німеччині, ну й обіцяно Німцям, що короткоречинцевих кредитів не буде вицофувати з німецьких банків ані Анґлія ані Америка. Це все є очевидно нічим в порівнанні з тим, що обіцювано Німцям і з тим, чого німецькі делеґати надіялися. Але навіть за ці уступки для Німеччини. Франція так розсердилася на Анґлію, що рішила вицофати з Анґлії усі давніші свої позички й вкладені в анґлійських банках гроші. Роблячи це має Франція на увазі налякати Анґлію, щоби вона зглядно її міністри Мекдональд і Гендерсон, які мають оце прибути з візитою до Берліна, не заганялися надто в своїх обіцянках для Німеччини та й щоби взагалі показати, що Франція має бич на Анґлію. Таке становище Франції не викликує очевидно доброзичливих настроїв в Анґлії й Америці. Анґлійська й американська преса почала вже навіть дуже гостру кампанію з Францією. Знаючи, що найболючійше місце для неї це справа непорушности версайського трактату почали анґлійські ґазети кампанію, якраз за ревізію цього трактату. Найповажніші анґлійські ґазети останнього тижня заявляють й доказують рішучо, що коли Европа й цілий світ хоче виминути катастрофу, мусять згодитися на основну ревізію версайського договору й зменшення воєнних відшкодувань.

Серед усіх цих спорів розгоряється в Німеччині щораз сильніщий пожар політичних пристрастей, а безуспішна рятункова акція зі сторони закордону ще більше його підсичує замість гасити. Над Німеччиною уносяться іскри пожару, від яких кожної хвилини може занятись не одна господарсько-політична будівля Европи й решти світа. Заноситься на траґедію не лише европейських але й світових розмірів.

Конець „пролетарської держави“. — Останній знаний вже виступ Сталіна не був, як показується з большевицької преси новиною чи сензацією в С.С.С.Р. Новий курс у відношенні до робітників був практикований вже від ряду місяців. Щораз менші надії на здійснення пятилітки й заломлювання большевицьких плянів казали Сталінові кинути на фронт останні резерви, себто — большевицьку ґвардію й остою — робітництво. На прикінці травня видано було декрет про скріплення промислового устрою й введення робітничої дисципліни в заводах і підприємствах. Цей декрет перечеркнув усі здобутки автономні робітників з 1917 і 18 років. Комітети фабричні зредуковано, в робочих годинах заборонено робітникам скликувати віча й мітінґи та займатися якоюб це не було партійною роботою; перед закінченням праці не вільно нікому відірватися ані на хвилю від варстату. Управа фабрик передається директорам, що означає введення одно й самовладства у фабричних підприємствах. Якраз проти того большевики найгостріше виступали в перших роках свойого панування.

Дня 5. червня появляється новий декрет Виконавчого Комітету, в якому оповіщується, що робітники будуть діставати заплату лише за той час, в якому вони працювали. Ніяких „командировок“, відпусток, хоріб не визнається. За знаряди віддані до рук робітникові, він несе особисту відвічальність. Самовільні перенесення робітників з фабрики на фабрику заборонені під загрозою тяжкої кари, як за нарушення дисципліни праці.

Треба додати, що большевицькі ґазети самі признають, що „дезерція праці“ є в С.С.С.Р. дуже поширена. Поганий корм і низькі платні доводять до того, що робітники масово покидають варстати. Найбільше загрозливою є ця „дезерція праці“ для копалень вугля, будівничого промислу й торфовиск. Комісаріят праці С.С.С.Р. оголошує що тижня, що до донецького вуглекопного басейну прибуває тижнево понад 1000 „рекрутів праці“, але не дивлячись на це число робітників на копальнях все зменшується, бо далеко більше є дезертерів ніж нових „рекрутів праці“. В уральських копальнях покинуло в місяці травні працю одна пята всіх робітників, в Кузнецькому районі робітники масово тікають. З Челябінська, з великих фабрик авт, гут і вальцівень надходять все нові відомости про дезерцію. Діється так, як за часів панування царів перших Романових, коли масова втеча селян зі своїх сіл, позбавила шляхту робочих селянських рук, так що видано декрет про „привязання хлопа до ґрунту“. Так само тепер большевицькі царі

роблять з робітниками, привязуючи їх силою до варстату. Ріжниця лише в тому, що Романови робили це зі селянами, а большевики зі своєю власною пролетарською ґвардією.

Таким чином большевики принесли в жертву ідолові-промислові свою власну дитину. В С.С.С.Р. доконався за останніх кілька місяців цілковитий відворот від большевицьких засад і здобутків з часів перших років існування „пролетарської“ держави.

З польських справ.

Шпигунська афера поширюється. Рівночасно зі справою майора Демковського відкрили ще двох шпигунів у Вильні. Одним з них був польський капраль Михайло Шимкунас, що давав литовській державі вісти про устрій польського війська. Його розстріляли у Вильні дня 18. липня. Другим шпигуном був арештований у Вильні інженер Станішевський, що працював для совітів і був близьким співробітником варшавського совітського аташе Василя Боґобоя. При арештованні Демковського Боґобой скомпромітувався і таки того дня виїхав автом до Данціґа, а звідтам на Радянщину, де вже іменували його командантом дивізії. Слідство проти Станішевського ще непокінчене; досі оголосили, що він слідив польський военний промисл, а навіть їздив до Анґлії. В часі слідства показалося, що Станішевському помагали дві жінки; їх арештували й привезли до Варшави.

Чимраз більша діра в буджеті. Уряд та залежна від него часть преси потішали свою суспільність, що зле не є, що лише опозиція, як вороги санаційного уряду, змальовують ситуацію чорними красками. Але трудно вмовити в голодних і безробітних, що є добре, тому вже й деякі санаційні часописи пишуть про чимраз більший дефіцит. Між иншими „Przegląd Gospodarczy“ пише:

„Не дасться заперечити, що недавно оголошене рахункове замкнення за червень вийшло гірше, як треба було сподіватися. Недобір 76 міліонів за I. квартал є більший як 10% усіх видатків за той час, а сам недобір за червень майже рівняється найгіршим місячним вислідам у тяжких для скарбу роках 1925/6. Та некорисна ситуація є головно наслідком зменшення буджетових доходів. Справа вимагає, щоби уряд єї отверто вияснив, бо укривання дійсного стану може лише причинитися, що збільшиться недовіря“. Инші часописи також пишуть, що люди тратять чимраз більше довіря до золотого й скуповують доляри, яких курс підноситься.

КРЕМИ Й МИЛА проти веснівок, скірних виприсків і прищів, відсвіжуючі церу — у великому виборі поручає: АПТИКА ПІД „ЗВІЗДОЮ“ в Перемишлі, вул. Францішканська ч. 24. біля міської вежі, — при Аптиці ДРОҐЕРІЯ.

Хроніка міжнародніх подій.

В анґлійському парляменті поставив 15. липня пос. Мандер запит до секретаря закор. справ, який поступ зроблено в справі полагодження українського питання від часу, як засідав Комітет Трьох, чи одержано які звіти від польського уряду й коли Ком. Трьох переведе перегляд справи. Заступник секр. закор. справ Дальтон відповів, що Комітет зійдеться у вересні в Женеві й тоді возьме під обради розвиток справи, який міг зайти від часу останнього засідання.

*

Дня 20. липня ц. р. зачалася розправа перед міжнароднім Трибуналом в Газі в справі німецько-австрійської митної унії. В згаданому засіданні Міжн. Триб. беруть участь представники Німеччини, Австрії, Франції, Італії й Чехословаччини.

*

В Еспанії мали місце минулого тижня комуністичні бешкети, орґанізовані й оплачувані Москвою. Еспанська републиканська влада перевела масові арешти серед большевизуючих професійних робітничих орґанізацій та проголосила загрожені міста на военному положенні. В місті Севіллі, де комуністи захопили одну казарму, обстріляно й знищено їх гарматним вогнем. Ґазети доносять, що Москва післала еспанським комуністам 9 міліонів долярів, на цю „роботу“.

*

Всі німецькі банки наново відкриті й продовжують свою діяльність нормально.

*

Американський президент Гувер, запитаний ґазетярами про це, що він думає про поміч Америки для боротьби з господарською кризою Европи, заявив, що або европейські держави згодяться на розброєння, або будуть мусіти звертати Америці всі довги до сотика.

Воздухом жити не можна!

Шкіра обуви вимагає поживи, яка не давала би їй крушитись і тріскати. Само відкурювання обуви не вистарчає. Воскова поволока, яка хоронить шкіру мусить бути щоденно відсвіжувана, інакше в порах шкіри осідає порох, що нищить обув. В ідеальний спосіб консервує обув паста

Erdal

З ЖАБОЮ.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Жертви пацифікації не переводяться. Дня 26. червня помер у Купчинцях (пов. Тернопіль) **Михайло Мартинович**, головний мясар кооперативи „Надія“. Торічної осени залишився на своїм місці без перерви і там його тяжко побили. Прожив лише 34 роки; працював із запалом на всіх ділянках культурного життя у свойому селі. Похорон відбувся при участи цілого села Купчинець та численних делеґацій сусідних сіл і Пов. Союза Коопер. у Тернополі; супроводили дві орхестри. Над могилою виголошено три промови. В. Й. П.

Смерть в обороні кооперативи. Склепар кооперативи „Згода“ у Бистриці (пов. Дрогобич) Павло Панів сполошив у ночі двох злодіїв, що хотіли дістатися до кооперативи, й побіг з кількома хлопцями за злодіями. Один зі злодіїв стрілив і убив Панева на місці, а трох ранив.

Присуд б. посла Вислоцького затверджений. Найвищий суд розглядав 23. липня касацію б. посла Вислоцького, якого суд у Рівному засудив на 2 роки тяжкої вязниці. Касаційний суд не змінив виміру кари й присуджена у Рівному кара стала вже правосильною. П. Вислоцький перебуває досі у тюрмі в Золочеві.

Ще один комуністичний процес на Волині. Ковельщина побиває свого роду рекорд тим, що туго запаковує польські вязниці своїми активнішими людьми, переважно молодю, причому часто-густо людьми Богу духа винними. Це найчастіше жертви провокації, на якій побудовано більшість комуністичних процесів, або несвідомости людей, що сліпо довіряючи своїм провідникам дають себе втягувати у всяку нелеґальну „роботу“. І таким чином побували або ще відбувають кару, чи ще за ґратами чекають розправ понад 1000 люда з Ковельщини й Горохівщини, з них інтеліґентів всього 1—3%, решта селяни, в більшости малописьменні. І вже це останнє може свідчити про ту траґедію політичних ферментів, що відбувається в цій нещасливій окрузі ціною так великих жертв, нараження життя й здоровля сотень молодих людей, енерґія яких здалась би для иншої, більше корисної справи для добра свого народу.

Як довідуємось, в скорім часі має відбутись судовий процес проти 81 арештованих з Ковельщини, з яких 61 Українців і 20 Жидів. Акт обвинувачення їм вже доручено. Закидається приналежність до КПЗУ і ведення комуністичної діяльности, направленої до відірвання Волині від Польщі. На чолі цеї орґанізації був обвинувачений і арештований Пилип Копанчук із Голоб. *І. Чуднівський.*

З життя Студенської секції при Філії Т-ва „Просвіта“ в Городку. Городецький повіт як оден з найменше зорґанізованих і свідомих повітів не мав і не має щастя похвалитись також і рухливою та діяльною студенською молодю. Цілий повоєнний час аж роїться від маси ріжних хрунівських виступів т. зв. „академіків“ та їх родин. Ще не затерлись у памяти українського громадянства компромітуючі хрунівські „діяння“ всяких Процишинів, Самсонів, Вергунів та инших, як на овиді появляються нові „квіточки“ пп. Шніцарів та Сгеблецких. Здорово думаюче громадянство надзвичайно занепокоєне тим страшним явищем і робить всякі старання, щоби тому перешкодити.

Як один з чинників, що мусить стримати і усвідомити ті звихнені одиниці, є зорґанізовання зглядно відновлення студенської секції при Філії Т-ва „Просвіта“ в Городку. Студенська секція повстала ще в вересні 1930 року за почином і старанням тов. О. Андрушкова і Коржинського і заразже енерґійно взялась до праці, однак відомі осінні події перешкодили на якийсь час у роботі. Відбуто цілий ряд сходин і нарад та переведено статистику студіюючої молоді в повіті, навязано зносини з иншими українськими товариствами. Дня 2. липня відбуто надзвичайні загальні збори, на котрих вибрано новий провід секції та намічено плян праці на вакаційний сезон. Першим етапом того пляну було урядження дня 7. липня ц. р. студенського вокально-музикального вечерка, котрий випав надсподівано гарно. Обширна програма дібрана була гарно й змістовно, а солідне виконання поодиноких точок переважно самими студенськими силами, лишило миле й глибоке враження в чисельно зібраної публики. Публика Городеччини, яка звичайно не любить ходити на подібні імпрези, тим разом пописалась знаменито, бо майже всі сидячі й стоячі місця були випродані.

Одно лише є для нас незрозуміле. Між присутною публикою не було нікого з тих, що так голосно й нахабно кричать про свій патріотизм і зачисляють себе до провідників українського народу. Ті пані й панове, що зіґнорували похід на стрілецькі могили в день Зелених свят, не прийшли й на наше свято. *Студент.*

Ніяк без „братів“... Дня 19. липня ц. р. відбувся в Кремянці концерт українського оперового тенора М. Голинського. Як і належало сподіватись, Поляки й Москалі концерт збойкотували, хоч одночасно концертували й їх представниці пп. Коханська й Панкевичова, а в програмі були заповіджені польські й московські точки. Але тим разом із задоволенням констатуємо, що й українське громадянство (за виїмком кількох розлізлих прихвостнів) концерт теж збойкотувало, так що саля була майже порожна. Для нашого громадянства дуже добра лекція й нагода переконатись о „chęci współżycia i współpracy“, бо бойкотують навіть своїх, щоби, борони Боже, не підтримати Українця, тоді як на концертах „їхніх“ артистів — навіть не вартих уваги, — місць на салі не вистарчає. Мушу відмітити характеристичний випадок: У Кремянці тепер перебуває кількасот учителів на „вакаційних музичних курсах“, котрих повиненби, здається, такий концерт цікавити. Щоби перешкодити курсантам концерт відвідати, директор курсів п. Рутковський влаштував „extra-wycieczkę“ на гору Бону й то якраз збірку призначено перед самим початком концерта.

Часби вже й нашим панам Голинським, коли не мають власних здорових засад, то хоч повчитись у сусідів, а не гонитись за трьома зайцями для „лакомства поганого“. Наше громадянство потрапить вже добре визнатись і збойкотує кожного, навіть і своїх „znakomitych“ артистів, коли ті хотітимуть годувати його тим, що й так вже боком вилазить, і дуже радо зустріне *українських артистів з українським репертуаром.* Значну більшість нумерів концерту п. Голинський виконав по польськи, кілька московських, два італійських і... два українських, а по великих „просьбах, bis-ах“, у виді ласки, ще дві *пісеньки* відчепного. *Крук.*

Поліція спинює культурну працю на селі. До „Нового Часу“ пишуть з Жукотина (пов. Коломия), що постерунковий з Коршова Ніна-

шек заборонив частину деклямацій на святі „Рідної Школи“ в Жукотині. Коли діточий хор відспівав пісні „Соколи, Соколи“ й „Українка я маленька“, постерунковий Нінашек розвязав свято й повиганяв людей зі салі, кажучи, що цих пісень не вільно(!) співати. Після того зійшлися деякі господарі до читальні й слухали, як один читав часописи. Постерунковий зайшов і туди та заявив, що голосно читати не вільно, лише кожний повинен читати сам. Коли йому пояснили, що не всі вміють читати, але всі цікаві знати, що діється у світі, відповів постерунковий: „хто не вміє читати, нехай не ходить до читальні“.

Не всюди наша сільська молодь поводиться як належить. Дуже мило є читати, як наша сільська молодь працює по товариствах, дає вистави, словом поводиться культурно. Зате дуже прикро прочитати про бійки, піятику та инші обяви здичіння чи брак національної свідомости. Недавно писали всі часописи, як двацять парібків зі Стрільча (пов. Городенка) напали з колами на парібків з Городниці; наслідок такий, що два побиті умирають у шпиталі, а кількох дома лижеться з ран. З дива не можна вийти, що така подія можлива у такому свідомому повіті і в таких селах, де освітня праця ведеться вже кілька десятків літ.

Про ще сумнішу справу пишуть з Романівки (пов. Теребовля). Там на забаві молоді хлопці з Могильниці зажадали, щоби музика грала мазура, бо хотіли пописатися, якіто вони культурні, що вміють такий „панський“ танець. Місцеві спротивилися, а могильницькі аматори мазура покинули з обуренням забаву. Навіть диригент хору з Могильниці, п. Дарміць, що ходив до української ґімназії в Рогатині, уважав потрібним зсолідаризуватися з такими „мазурами“ й покинув забаву. Чи п. Дарміць не мігби пояснити своїм односільчанам, що нам досить уже того „мазура“, що нам заграли торічної осени? — Та на „образі“ Могильниці не скінчилося, бо хтось написав донос до староства на кількох громадян з Романівки, що вони взивали „не танцювати польські танці й підбурювали одну народність проти другої“. Поліція веде вже слідство. Набралася „слави“ могильницька молодь на всю околицю!

Правда „Сель-Роба“. Останнє (239) 240 число „Сельроба“ між иншими приносить крикливу статтю п. н. „От так їх, товариші!“ В цій статті говориться про якусь (очевидно видуману) ундо-радикальну нараду в Сільці белзькім, сокальського повіту, де місцеві Сельробівці мали вповні розгромити ундорадикалів і фашаків. Оборонцями „фашизму і ундорадикалізму (в цій статті) на нараді були Луцик, Берків, Баглаєвич, а як активні сельроби виступали Бобровський, Мадейський, Карст, Цвікла, Піха, Буковський, Гурко, Винар, Терех, Іван Климів і т. д.

Оцею дорогою стверджую, що стаття ця є з гори на діл фальшива і не має в собі за зломаний сотик правди. Ціла цілево видумана й написана якимсь місцевим комунарем задля грошей!.. На доказ цего даю такі факти:

1) Ніякої ундорадикальної наради 21. червня 1931 р. в читальні Просвіти в Сільці белзькім, сокальського повіту не було.

2) Вичислені особи, яким автор статті припоручив грати ролю фашаків, лямполизів і підлизайків це якраз місцеві Сельроби (Луцик, Баглаєвич).

3) Представлені в статті сельробами й свідомими пролетарями особи це: а) місцевий священик — о. Микола Бобровський, що з сельробами має тільки спільного, що протягом свого двомісячного перебування в селі виголосив вже кілька протикомуністичних проповідей, б) місцевий дідич — Іван Мадейський, в) його управитель дібр — Гнат (Ignacy) Карст, г) постерунковий — Цвікла Франц, д) prezes „Strzelca“ — Буковський Антін, е) шинкар — (Жид а не Німець) Арон Ґрінвальд, є) инші це або свідомі Українці-націоналісти (Терех), або люди всякого рода, що взагалі до нічого не мішаються (Матвій Вихор, Ройко, що разом з дітьми й внуками 97 літ — як говорить Сельроб — не має).

Мене автор статті представив як річевого промовця й сельроба, що кінчить при співі інтернаціоналу збори. Оцею дорогою стверджую, що це все неправда. Я ніколи сельробом не був, не є і не буду. А навпаки все виступав, боровся й буду боротися проти всяких московських інтернаціональних, насильно Українцям накинених ідей, проти їх приклонників червоної чи білої Москви!

Як всі статті в „Сельробі“ такі правдиві як ця, то хиба в цій часописі сама неправда. А так воно, як видно, в дійсности є!

Сілець — Сокаль, 24. VII. 1931 р.

Іван Климів, студент права.

ОПАСКИ і ПОЯСИ на ЖОЛУДОК
ДЛЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК — ПОПОРОДОВІ, ПООПЕРАЦІЙНІ, — ВІД ЖИЛЯКІВ.
ОПАСКИ на ПРОПУКЛИНУ.

АПТИКА під „ЗВІЗДОЮ“
ПРИ АПТИЦІ ДРОҐЕРІЯ.

Буковина.

Представники Українців у румунському парляменті й сенаті промовляли роблячи урядові закид, що не дотримав своєї умови. Промову сенатора дра Михальського перебивав міністер Манойлеску (щось так, як Складковський у Варшаві перебивав українські промови про пацифікацію!). Тепер оба представники подали урядові пропамятне письмо, в якому домагаються привернення навчання українською мовою в народних школах Буковини (знов забули про Бесарабію!), отворення замкнених читалень та звороту поконфіскованих бібліотек. Того самого дня були українські представники також у міністра для національних меншин Брандша.

ВСЯЧИНА.

Нові винаходи. Шведський металюрґ Герден зі Штокгольму винайшов новий сплав алюмінія з хромом, який він назвав хромаль. Сплав цей зєднує в собі властивости алюмінія й хрому, цебто легкість і твердість. Досі такого сплаву не можна було зробити з огляду на велику ріжницю у вазі обох металів. Хромаль має в собі около 4% хрому, дальше трохи нікелю і манґану. Сплав цей що до твердости не уступає сталі, а що до опору, то видержує 36 - 43 кільоґрамів на 1 кв. міліметер. Рівнож і на впливи ріжних кислот та лугів показавсь він стійким. Топиться при 700 степенях Цельзія. Примінення його не дасться зразу оцінити. Найперше мабуть примінять його в літаках, моторових човнах, сепараторах для молока й олію, а відтак у виробництві посуди, головно кухонної.

Досі вживалось у будовах для приміщення парових котлів богато дерева. Можна було вживати й заліза чи инших металів, але це не поплачувалось, бо металі є добрими провідниками тепла й тому богато теплової енерґії марно пропадало. Дерево мало ту невигоду, що до його дуже скоро чіпається огонь і взагалі через його було богато пожарів. Всякими способами пробували охоронити дерево від огню, але це не вдавалось остаточно. Доперва тепер в Німеччині додумались до того, що дерево покривають огнетревалою верствою матеріялу, що складається з потовченого піску й калієвого та натрієвого водного шкла. Верства така засихає на дереві й робить його відпорним не лише у відношенні до огню, але рівнож хоронить його перед впливом ріжних пар, що витворюються в котельнях. Водне шкло є досить дешеве, а піску, то вже хиба богато шукати не треба. Просто й дешево, а так довго треба було над тим думати.

Новий розпорядок про видавання ліків.

Від дня 26. липня ц. р. обовязує новий розпорядок мін. вн. справ про видавання ліків з аптик. Оригінальні лікарські рецепти будуть аптики **затримувати** і будуть видавати відповідні відписи. На ці відписи буде можна діставати вже раз видані ліки за виїмком цих, при яких приписи вимагають предложити свіжу лікарську рецепту.

Нічна служба в аптиках:

29. VII.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
30. VII.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, ул. Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.
31. VII.	Аптика „СЕМА“, ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
1. VII.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
2. VIII.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрунвальдська.
3. VIII.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
4. VIII.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.

Кіно „УТІХА“ — Засяння: **Злодій з Баґдаду.**

Кіно „СВІТ“ — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 30. VII. **Що таке кохання**; **Камінне серце.** Від 1—3. VIII. **Найбільша жертва жінки.**

Кіно „ПОЛЬОНІЯ“ — ул. Міцкевича. **Співаючий блазен.**

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

ПОЗІР! До відома Шан. Громадянства Хирова, Коросна та околиці!

Муж. хор Т-ва Укр. Студ. „Молода Громада“ в Перемишлі — під управою п. Ю. Вахнянина, улаштовує КОНЦЕРТИ в честь І. ФРАНКА:

В суботу 1. VIII. в Хирові, в салі Нар. Дому о год. 8·30. — В неділю 2. VIII. в Коросні (коло Хирова) в салі Читальні „Просвіта“ о год. 8·30

СПЕЦІЯЛІСТ ЖІНОЧИХ НЕДУГ І АКУШЕР
Др. Йосиф Рац,
б. довголітній лікар положн.-ґінек. клініки У. Я. К. у Львові й Берліні,
Перемишль, ул. Ягайлонська — віядукт.

Адвокат і оборонець у карних справах
Др. Роман Секела
веде канцелярію
в Перемишлі при вул. Фредра 6.
побіч Ринку. Ч. телеф. 149.

Панночок візьмемо на станцію. Добрий, здоровий харч. Педаґоґічна опіка. Певна поміч у науці німецької, французької, польської мови й загалом у всіх предметах середньошкільного навчання. Світлиця простора, ясна, близько шкільних заведень і свіжого повітря. Зголошення до Адміністрації під „Lernanto“.

Двоповерхова камениця, нова,
вільна від податку, дохід місячний з чиншів 350 зл. — зараз до продажі. Ціна 3.000 доляр. Близші інформації у С. Дмитраша, Перемишль, Сінна 8.

Парцеляція: при ул. Словацького над цегольнею Тайха по ціні від 1·30—1·50 дол. за сяжень, при ул. Веселій по ціні 1 дол. за сяжень, при ул. Реймонта по ціні 3 дол. за сяжень. — Все на сплати в протягу року. — Інформації у С. Дмитраша, Перемишль, Сінна 8.

Кооператива „Будучність“ — **Паперці — КАЛИНА — Тутки.**
Одинока Українська ФАБРИКА паперців і туток дає покупневі товар **К-А-Л-И-Н-А** першої якости по конкуренційних цінах, а українському робітництву варстат праці і заробіток.
Тутки — КАЛИНА — Паперці. в Тернополі вул. Липова 2.

Уживайте ЕЛЄҐАНТ
бо це найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Тарифа оголошень: За текстом за І вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. Редаґує: Володимир Зубрицький. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.